

NOM: **RECERCA ORIENTADA A LA RESOLUCIÓ DE PROBLEMES SÒCIOEDUCATIUS**

CODI: 258093

ENSENYAMENT: PEDAGOGIA

CURS ACADÈMIC: 2007-08

TIPUS D'ASSIGNATURA: Optativa

IMPARTICIÓ: Primer Semestre

GRUP: M1

CRÈDITS TOTALS: 6

CR. TEÒRICS: 4

CR. PRÀCTICS: 2

LLENGUA: Castellà

DEPARTAMENT: MIDE (Mètodes d'Investigació i Diagnòstic en Educació)

PROFESSORAT: M. Paz Sandín Esteban

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

- ❑ Conèixer i valorar críticament les possibilitats i límits de la recerca educativa aplicada a la resolució dels problemes socioeducatius.
- ❑ Identificar les principals temàtiques socials i educatives de la realitat actual.
- ❑ Conèixer i valorar diversos processos d'innovació i recerca educativa.
- ❑ Analitzar de forma pràctica les característiques i les fases del procés de recerca segons diversos apropaments a la realitat.
- ❑ Aprendre a comprovar el rigor científic d'una recerca socioeducativa i valorar les qüestions ètiques associades.

BLOCS TEMÀTICS

1. **Principals problemes socioeducatius.** Necessitats actuals de la societat i les institucions educatives. Els problemes a l'abast dels professionals de la pràctica educativa: de la reflexió quotidiana a la recerca socioeducativa. Com es descobreix i com es planteja un problema: estratègies d'apropament a la realitat.
2. **La resolució de problemes des de la recerca socioeducativa.** Concepte i finalitats de la recerca socioeducativa. Principals enfocaments en la recerca educativa i social: característiques bàsiques, fonaments teòrics i metodològics. Posicions davant la complementaritat paradigmàtica: possibilitats i implicacions metodològiques.
3. **L'experimentació per a la resolució de problemes.** Característiques de l'experimentació. Tipus de dissenys: grups no equivalents, sèries temporals interrompudes i de subjecte únic. Possibilitats i límits de la metodologia quasiexperimental en la resolució de problemes. Nous dissenys de recerca que incorporen el procés.

4. **La comprensió de la realitat socioeducativa com a base per a la resolució de problemes.** Principals mètodes qualitius: l'etnografia i l'estudi de casos. Aproximació històrica. Definició, característiques i la seva utilitat en l'àmbit socioeducatiu. El procés de recerca en l'etnografia i l'estudi de casos. Aspectes bàsics del disseny de recerca. El procés d'anàlisi de dades en els estudis qualitius.
5. **La resolució de problemes socioeducatius a través de la recerca-acció.** Marc històric. Conceptualització de la recerca-acció i trets bàsics que la caracteritzen. Finalitats i funcions: àrees d'aplicació en l'àmbit socioeducatiu. Modalitats d'investigació-acció: participativa i col.laborativa. El procés de recerca-acció, etapes principals i models. Característiques bàsiques del procés de la recerca-acció: el binomi teoria-pràctica, el triangle de Lewin, l'espiral del canvi i la importància de la institucionalització.
6. **El rigor científic i l'ètica en la recerca.** Principals criteris de rigor en els processos de recerca socioeducativa. Procediments de verificació utilitzats. La relació en els elements de rigor i ètics en la recerca.

METODOLOGIA I ORGANITZACIÓ GENERAL DE L'ASSIGNATURA

Exposició per part del professorat dels conceptes teòrics i pràctics fonamentals. Anàlisi de casos per il·lustrar aquests conceptes i el procés de recerca presentat a classe. Anàlisi crítica d'informes de recerca per valorar el rigor i l'ajustament als criteris científics dels mètodes d'investigació. Realització de pràctiques individuals i/o en grup sobre el disseny i la planificació de les etapes d'un procés de recerca orientat a la resolució de problemes. Posada en comú i exposició de treballs grupals.

AVALUACIÓ ACREDITATIVA DELS APRENENTATGES

- Criteris d'avaluació i qualificació:

L'avaluació continuada de l'assignatura consta de les següents tasques:

- a) elaboració d'una memòria reflexiva;
  - b) cerca documental a la biblioteca;
  - c) exposició grupal del treball de biblioteca i presentació crítica d'un article recerca.
- a) **Memòria reflexiva:** és un relat seqüencial i relacional de la formació que engloba descripcions, anàlisis, opinions, valoracions i transferències dels temes i activitats realitzades a l'aula, i fóra de l'aula. És un document que permet prendre la pròpia experiència o pràctica formativa com objecte de reflexió personal i no únicament per reproduir els coneixements del docent. La ponderació és del 65%.

- b) **Cerca documental a la biblioteca:** es proporcionarà un llistat de les revistes més rellevants en quant a recerques i projectes d'innovació social i educativa. S'haurà de seleccionar una de les revistes i fer una anàlisi de les problemàtiques que actualment estan rebent més atenció. S'identificaran els temes més recurrents, l'àmbit d'estudi (formal, no formal, primària, secundària, etc.) i el seu tractament metodològic (tipus d'estudi, instruments de recollida de dades utilitzats, etc.).
- c) **Exposició grupal del treball de biblioteca i presentació crítica d'un article recerca:** cada grup exposarà a classe el treball realitzat a la biblioteca. S'escollirà un dels articles analitzats i es presentarà de forma detallada la seva anàlisi.

La ponderació de l'opció b i c, és conjunta, el 35%.

- **Acolliment a avaluació única:**

L'alumnat que s'aculli a aquesta opció haurà de comunicar-ho abans del 5 d'octubre 2007. L'avaluació única consta de dues proves que es realitzaran al final del semestre.

- a) **Prova final:** Es realitzarà una prova escrita sobre els continguts exposats i treballats a l'aula, que inclou també els casos pràctics realitzats. La ponderació és del 50%.
- b) **Elaboració d'un projecte de recerca:** Segons pautes i models de referència s'escollirà un àrea temàtica d'interès socioeducatiu, i s'elaborarà un projecte de recerca. La ponderació és del 50%.

FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA

- Arnal, J. (1997). Metodologies de la investigació educativa. En J. Mateo y C. Vidal (coord.) *Enfocaments, mètodes i àmbits de la investigació psicopedagògica*. Barcelona: EDIUOC.
- Bartolomé, M. (1988). Investigación-acción, innovación pedagógica y calidad de los centros educativos. *Bordón*, 40(2), 277-292.
- Bartolomé, M. (1992). Investigación cualitativa en educación: ¿comprender o transformar? *Revista de Investigación Educativa*, 20(2), 7-36.
- Bartolomé, M. (1994). La investigación cooperativa. En V. García Hoz (Ed.), *Problemas y métodos de investigación en educación personalizada* (pp. 376-409). Madrid: Rialp.
- Bartolomé, M. (2000). *Hacia donde va la investigación educativa. Lección inaugural curso 2000-2001*. Barcelona: Facultat de Pedagogia. Universitat de Barcelona.
- Bericat, E. (1998). *La integración de los métodos cuantitativo y cualitativo en la investigación social*. Barcelona: Ariel.
- Goetz, J. P. y LeCompte, M. D. (1988). *Etnografía y diseño cualitativo en investigación educativa*. Madrid: Morata.
- Guba, E. G. (1989). Criterios de credibilidad en la investigación naturalista. En J. Gimeno Sacristán y A. Pérez Gómez (Eds.), *La enseñanza: su teoría y su práctica* (3ª ed., pp. 148-165). Madrid: Akal.

- Hernández, R, *et al.* (2003). *Metodología de la investigación*. 3ª ed. México: McGraw-Hill.
- Latorre, A., Del Rincón, D. y Arnal, J. (1996). *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: GR92.
- Sandín, M. P. (2003). *Investigación cualitativa en educación. Fundamentos y tradiciones*. Madrid: McGraw-Hill.
- Valles, M. S. (1997). *Técnicas cualitativas de investigación social. Reflexión metodológica y práctica profesional*. Madrid: Síntesis.
- Woods, P. (1987). *La escuela por dentro: La etnografía en la investigación educativa*. Barcelona: Paidós/M.E.C.